

Zpravodaj Klubu čtenářů Bohumila Hrabala

N Y M B U R S K Ý

PÁBITEL

číslo 11

PO STOPÁCH LEGENDÁRNÍ LITERÁRNÍ POSTAVY

Expedice za strýcem Pepinem do Konice

Před časem mi zazvonil telefon a na druhé straně se ozval Dr. Vlastimil Vrubel z Prostějova. „Náhodou se mi dostal do ruky Nymburský pábitel a tím i informace o existenci Klubu čtenářů Bohumila Hrabala. Chtěl bych s vámi navázat kontakt, protože se právě intenzivně zabývám shromažďováním informací o Josefu Hrabalovi - literárním strýci Pepinovi,“ řekl mi. Po několika telefonátech a dopisech přišlo pozvání: „Přijďte, ať můžete navštívit Konici a vidět a slyšet všechno přímo na místě, odkud bratři Hrabalové pocházeli.“

A tak jsme spolu s Františkem Sýkorou a Mgr. Pavlem Fojtíkem ve čtvrtek 13. září vyrazili do Prostějova. Kromě toho, že jsme tam v průběhu prvního dne návštěvy viděli spoustu zajímavých věcí, například Lidový dům - nádherné dílo, dodnes v téměř neporušené podobě, architekta Jana Kotěry - se zasvěceným výkladem nás provedl pan Zbyněk Melka, jsme se setkali s řadou sympatických lidí, kteří se živě zajímali o cíl naší cesty a všichni vyjadřovali svůj vřelý vztah k „našemu“ Bohumilu Hrabalovi a jeho dílu. „My máme svého Jiřího Wolkera, vy zase Bohumila Hrabala. Myslím, že se jimi právem můžeme pyšnit,“ řekla nám ředitelka Regionálního osvětového střediska Rosa paní Věra Čermáková. V podvečer jsme ještě v doprovodu pana Karla Zatloukala navštívili Plumlov, který se může pochlubit bizarně monumentálním zámekem, bohužel značně sešlým, ale nyní péčí obce postupně rekonstruovaným, a bezvadnými podmínkami k rekreaci na zdejší přehradě.

Ráno jsme se tzv. Čunínskou strelou, což je udýchaný motoráček, přemístili do rodiště bratrů Francina a Pepina Hrabalových - města Konice.

Konice má něco málo přes dva tisíce obyvatel a dalších pět přidružených obcí - Čunín, Runářov, Ladín, Křemeneč a Novou Dědinu. Rozlohou je však poměrně velká, neboť se táhne údolím říčky Romže mezi mírnými svahy okol-

ních kopců Konické vrchoviny. Její historie sahá do 12. století. Městu dominuje barokní kostel Narození Panny Marie, barokní zámek - někdejší letní rezidence premonstrátského řádu, a hřbitovní kostelík sv. Jana Křtitele.

Náš zájem se však soustředil na méně atraktivní místa. Průvodcem se nám stal pan Alois Trnečka. Kromě toho, že je ve svých pětasedmdesáti letech místním pamětníkem, znalcem zdejší historie a orga-

nizátorem kulturního života, je také vynikajícím tvůrcem uměleckých intarzií.

Jen několik kroků od nádraží vstupujeme do ulice Na Přihonech. Svě jméno dostala v době, kdy většina zdejších obyvatel bývali sedláci a touto ulicí se přiháněl dobytek z pastvy zpět domů. „Tady na tom rohu, jak je ta zeď, stávala chalupa s popisným číslem 125, jež původně patřila domkáři Josefu Otavovi,“ ukazuje nám pan Trnečka. Josefu Otavovi a jeho ženě Josefě, rozené Ohlidalové, se 9. srpna 1858 narodila dcera Josefa, později provdaná za Františka Hrabala, sladovnického dělníka z nedalekého Jesence. Spolu měli čtyři děti: nejstarší byl Josef (23. srpna 1882), pak Adolf (29. listopadu 1884), Marie (17. září 1887) a nejmladší František (17. listopadu 1889).

Rodina, zejména Josefa Hrabalová, zde neměla zrovna nejlepší pověst a třela bídu s nouzí. Chalupu měla na spadnutí a kolem to také asi nebylo nijak vábné. Zdejší rodák František Továrek napsal ve svých vzpomínkách „Hrabalův strýc Pepin a Konice“ (časopis Prostějovska Štáfeta 1/1982): „Na těch Přihonech bývalo zpravidla rušno. Křik, váda, pěsti, košťata, vidle, lopaty, jen začít. Nazačalo však nic, to jen my kluci jsme ještě dlouho měli oči navrch hlavy. Příčinou vády bylo zpravidla Hrabalovo hnojiště se „sociálním zařízením“, všecko vystrčené do ulice. Sousedé vyvolali kvůli tomu i komisionelní řízení, ale kdepak na starou Hrabalku. Ukázala komisi to, co se normálně neukazuje...“

Francin Hrabal se zřejmě vyučil sladovníkem, stejně jako otec. Kde se však dále vzdělával a pracoval do roku 1914, kdy nastoupil na místo příručího v sodovkárně svého strýce Františka Janků v Pol-

Pepin Hrabal v kadetské uniformě

né a po roce na místo hlavního účetního pivovaru tamtéž, nevíme. Jeho bratr **Adolf se vyučil pekařem, Josef obuvníkem**. Ve výučním listě stojí: „Za předsednictví II. společenstva obuvníků, krejčích, koželuhů, klobučníků, kožešníků, čepičářů, sedlářů, řemenářů, tkadlců, faktorů a malířů soudního a berního okresu Konického dosvědčuje se, že se Hrabal Josef, nar. 23. 8. 1882 v Konici, u pana Buriána Václava, mistra obuvnického v Konici a člena tohoto společenstva, po tři roky, tj. od 1. července 1897 až do 1. července 1900 řemeslo obuvnické učil... za schopného tovaryše prohlášen.“ Podle pana Tmečky se však správním bot zřejmě nemohl uživit, neboť na konickém Starém městě žili ševci v každém třetím baráku. Proto pravděpodobně pracoval příležitostně ve zdejší pivovaru (dnes na jeho místě stojí objekty provozny OP Prostějov). Když přišel do Nymburka, tvrdil, že je vyučený obuvník a sladovník.

Stavení od staré Hrabalky v roce 1925 koupil pantáta Spurný ze sousedství a zbořil ho. Josefa Hrabalová, která tu vlastně po odchodu Pepina do Nymburka v roce 1924 zůstala sama, se odstěhovala k dceři Mařce na Důl (dnes Vodní ulice) do domu č. p. 89, kde 1. února roku 1936 zemřela. Další pamětník - **Karel Outrata** - na magnetofonovém záznamu pořízeném Dr. Vrubelem, vzpomíná: „Hrabalovi tady nebyli milováni. Když se stěhovali z té vykoupené „pastoušky“, tak jedna sousedka vzala buben a vyprovázela je bubnováním.“

Humorný příběh, vážící se k již zmiňovanému Hrabalovu záchodku, v němž figuruje Pepin, popsal v povídce „Vánoční příhoda z Konice“ učitel František Továrek.

„Blížily se Vánoce. Chystaly se ozdoby na stromek, nic moc. Kousky dřívka nebo cukru obaleného bílým, růžovým nebo zeleným papírkem se střapečky. Říkalo se tomu střechýle. Papírové řetízky, vápnem natřené šišky, z novin vystříhané hvězdy a figurky. To bylo všechno. Kdepak honosné voňavé pečivo nebo čokoláda obalená ve třpytivém staniolu. To leda tak u přednostů, notáře nebo zbohatlíků na rynku. Ti se taky nemuseli postit. Nám dětem se namluvilo, že když vydržíme o Štědrém dnu o hladu, uvidíme večer zlaté prasátko. Vyběhne z Dvořákovy skalky, rozdá Ježíškovy dárky a zase se v ní schová. A když prý se zapomene, přijde Pechta a provrtá nám břicho. A tak jsme s napětím hleděli do tmy a když se nikde nic neobjevilo, tak jenom abychom chtěli nechtě přiznali, že jsme potají uždibli chleba nebo zhltili lžičku zelňačky.“

Večeře byla chudá. Žádný řízek z kapra, žádné pomeranče nebo mísy všelijakého pečiva. O tom se tenkrát oby-

Tak to je Konice, rodiště bratrů Josefa a Františka Hrabalových

čejným lidem ani nesnilo. Vánočka, ta byla, ale spravedlivě rozdělena tak, aby se na každého z nás dostalo. Čaj byl zase ten lipový s trochou té šňavy ze zavařených švestek. K tomu jsme dostali pár kousků pečiva z margarínu, tehdy se mu říkalo americké máslo, a to bylo vše. Stejně ta naše maminka byla kouzelnice, že to dovedla tak stlouct dohromady.

Nejvíce jsme se ale těšili, až bude po večeri. Věděli jsme, že tátové nepůjdou do kostela. Z víry v cokoliv je vyléčila válka a pobyt na frontě. Ale jako by toho rámusu neměli dost, chystali se ke střelbě z hmoždířů. Byly to takové ocelové hrnce s malým provrtaným postranním zobáčkem pro zápalnou šňůru. Povalovaly se u nás na dvoře za haldou dříví. Nejmenšímu se říkalo Mařenka, většímu Tereška, tomu ještě většímu Jozef a tomu největšímu, do kterého se vešel pořádný pytlík prachu, se říkalo Franc.

„Toho Francka dnes pořádně nabijem,“ povídal táta. „Nabijem,“ souhlasil Tónek Šoupalů. A taky že ho nabili. I ostatní hmoždíře. Kde vzali prach a ostatní náležitosti, to nevím. Neukradli je. To určitě ne. Spíš to všechno ušetřili při trhaní pařezů nebo tak podobně. Rádně naplněné vynesli hmoždíře na strmovou Dvořákovu skalku, co se zvedala rovnou naproti našemu oknu.

Leželi tam pod tou skalkou tenkrát skoro všichni ti naši ševci. Tónek Šoupalů, pantáta Hájek, Bubeníček, Zbořil, Lojza, přidal se i starý Sibirjak, stréc Arnošt.

„Tak palte, kluci,“ povídal táta. Tónek zapálil první šňůru. „Bum!“ pšoukla po chvíli Mařka. „Rrrrum - bum!“ odpověděla hned nato Tereška. „Dziín,“ houkl vztekale Jozef. Z hrda hmoždíře vyletěl k obloze ohnivý sloup a i země se zatřásla. Světlo bylo vidět až na Zakopanici. „Sakra, Franto, to nedopadne dobře. Toho Francka zme, meslim, pořádně přepískle,“ řekl Tónek Šoupalů. „A - co be, zbetěčně se stra-

choješ,“ odpověděl táta. Potom přiložil zápalku, plamínek se přehoupl přes skalku, prskal, prskal a najednou - bác! Chlapům to až vyrazilo dech, jaká to byla šupa. Zablesklo se, zadunělo to, že ozvěna letěla nad Březským vrchem, Bořím i Radošovicem. A potom jen ticho. „Tak podte, chlapi,“ povídal táta. Setřásli ze sebe trochu té hlíny a vysplhali se na mez. Tři hmoždíře byly tam, kde je uložili, ale po čtvrtém zůstala jen hluboká díra, jako po zlodějovi. Střelci stáli jako plátěné flinty nebo jako špatně vyřezaný svatý a jenom hleděli jako tele na nová vrata. Nakonec jeden z nich ze sebe vypravil: „Šmarjájózef... on... on se nám roztrhl!“ „Jézunkote,“ pokřičoval se i takový neznaob, jako byl pantáta Bubeníček. „Debe to tak nekeho zabilo. No to zme temo dale.“

Chvilí bylo ještě ticho a vtom zničeho nic křik. Co křik. Přímo řvaní. „Ve bestie! Co to děláte! Ve janci! Ve tróbe! Ve voli! Deť nám to rozfláкло celé reterát!“ (Tak se tenkrát říkalo záchodu, neboli kadibudce.) Pepin Hrabalů zpoza pešunku ječel jako Viktorka, až se sbíhala celá Příhona, budil se Důl i Zakopanice. Ale ševci na Dvořákově skalce se jenom uculovali. „Jenom si, Pepine, huč. Teď nám okaž, jaké si doopravdy vítěz!“

Poslední věta z literárně zpracované reálné historky je dokladem toho, že Josef Hrabal skutečně užíval své tolik oblíbené rčení: „Rakóské voják zase slavně zvítězil!“

V roce 1924 přijel Josef ke svému bratrovi Francinovi Hrabalovi na krátkou návštěvu a už se do Konice nikdy nevrátil.

„Tož sakra, já jsem k vám přijel na návštěvu, nebudu tady dýl než čtrnáct dní...“ sdělil bratrovi a švagrové Maryšce na uvítanou.

Jako úplně první po svém příjezdu jmenoval Pepin **kmotřenku Bóchalenu**: „Nechajó tě všichni pozdravovat, ako-

rát Bóchalena, ta už má po smrti, nějaké tachonýr jí dal do polena prach a baba, jak to dala do špórhelto, tak to vybuchlo a lísklo to babu po čuni a zatřepala se a bylo po ní... to byla baba, která celé

den práskala jabka a bochte a třicet let řtkala: Děti já brzo homřo, nic se mi nesce dělat, jen bech spala...“ (Postřiziny) Proto jsme se pana Trnečky zákonitě zeptali, zdali jde o reálnou osobu. „Jak jsem zjišťoval, žádná paní Bouchalová tady nikdy nežila. Ale vysvětlení může být jiné - přezdívká. Bóchalena je nabóchaná, tedy tlustá baba,“ vysvětlil.

Hledáte-li kdekoliv nějaká jména, je nezastupitelným zdrojem informací hřbitov. Proto jsme i my navštívili zdejší „svaté pole“, abychom z pomníků četli jako z kroniky uplynulého času. A pan Trnečka s panem Vrubelem nám byli ochotnými průvodci.

„Tak tady je pochována jedna z postav, která se objevuje ve vyprávění strýce Pepina - pan děkan Antonín Zbořil,“ zavedl nás k vysokému černému kříži pamětník Trnečka. „V Konici působil od svého vysvěcení v roce 1877 až do smrti - zemřel 1. srpna 1919.“

„Mě učil náboženství farář, jmenoval se Zbořil. Hanák z Pustoměře, dvoumetrový obr, a ten dal jednou ve škole otázku: Co je to svatá Trojice? A jeden kluk odpověděl, že svatá Trojice byla sestra Panenky Marie. A farář Zbořil už bral toho kluka jako králíka a zatřepal s ním a těma kloubama mu podrbal po nose a pak mu ještě tloukl hlavou do tabule, protože tenkrát se učilo podle Jana Ámose Komenského, že žák nesmí být pyšný a ve škole že nemá chybět hůl.“ (Smrt pana Baltisbergra)

„Podle pamětníka Karla Outraty byl farář Zbořil všeobecně oblíbený pro svůj soucit se sociálně slabšími. Často při svých návštěvách přispěl chudákům nějakou zlatkou na živobytí či se dohodl s lékárníkem, že za ně potřebné léky zaplatí,“ koriguje nepříznivý dojem o hodném knězi pan Vrubele.

Zastavili jsme se u dalšího hrobu. Zdali je příhoda, v níž zde pohřbený učitel Látal hraje hlavní roli, pravdivá, není schopen nikdo potvrdit.

„Látal byl učitel! Loni se zřítíl z prvního poschodí, když vykládal, co to je čas rovnoměrné... a že to je, jako když vlak jede jede jede jede jede... a Látal sekal oběma rukama a jako vlak

poskakoval k otevřenému voknu, a z toho vokna vypadl a celá třída se radostně nahrnula k voknu, jistě si pan učitel zpřelámal nohy v tulipánech, ale Látal tam nebyl, obešel to dvorem a po schodech nahoru a zase, vlak jede jede jede jede... a tak zase vstoupil do třídy za zády žáků, kteří se vykláněli z vokna.“ (Postřiziny)

„Zato ale skutečnou příhodou je pád strýce Zavičáka z kostelní věže!“ usmívá se pan Trnečka. „Vyprávěl mi o tom můj otec.“

„...Stréc Zavičák spravoval střechu na kostelní věži a smekla se s ním lavka a stréc letěl dolů, ale chytil se za ručičku hodin, a tak se držel rukama ručičky toho orloje, ale ručička povolila, ze čtvrt na dvanáct ta ručička klesla na půl dvanáctý a stréc, jak se shrkl, tak mu ruce vyjely z tý ručičky a stréc padl dolů, ale tam stojijó lípy a stréc padl do koruny jedné té lípy a farář Zbořil, jak se na to díval, tak sepnul ruce a viděl, jak z větve na větev padá stréc Zavičák a pak padl na záda, a farář Zbořil hned mu běžel gratulovat, ale přehlíd schod a padl a zlomil si nohu, a tak staré Zavičák musel nakládat faráře Zbořila a už ho vezli do prostějovské nemocnice.“ (Postřiziny)

Před černým mramorovým náhrobkem s bílou bustou a jménem František Klíč se nám okamžitě vybavila fotografie, z níž se dívá švihák s nakrouceným knírkem v uniformě kadeta C a K rakousko-uherské armády, s medailí na prsou.

„To mi jeden kadet půjčil uniformu, ten lakovanej pás, měl jsem nakulmovaný vlasy a tak mě vyfotografoval v Pro-

stějově fotograf Klíč... A já jsem visel na náměstí v Prostějově a před tou skříní bylo plno holek a jedna povídala druhý: Kterej se ti nejvíc líbí? A ta ukázala do skříně na moji fotografii. Já jsem stál za ní a potom jsem se nesl domů jak za tři zeli.“ (Smrt pana Baltisbergra)

„V této Pepinově příhodě jsou ale zásadní rozpory. Fotograf František Klíč měl ateliér v Konici a nikoli v Prostějově, tam měl živnost fotograf Václav Ševčík,“ upozorňuje Dr. Vrubele. Z kartonového podlepu samotné kabinetní podobenky však vyplývá, že byla pořízena „komorním fotografem A. Panekem v Olomouci“.

Prohlédli jsme si i náhrobníky dalších reálných postav - soudce Františka Justa, advokáta Khůra, praktického lékaře, spisovatele a lidumila MUDr. Ferdinanda Karafiáta. Ten patřil mezi zdejší nejzasloužilejší občany, pojmenovali po něm i ulici, kde je jeho dům s pamětní deskou. Právě když jsme po odchodu ze hřbitova před ním stáli, vyšla z něj paní Šoustalová, jež tu nyní bydlí. „Tady máte fotografie z pohřbu doktora Karafiáta,“ podala místnímu historikovi Trnečkovi svazek žažloutlých snímků ze 16. dubna 1928. „U vás budou v těch nejlepších rukách,“ dodala.

Ještě před podvečerním odjezdem z Konice jsme vylezli na onu pověstnou Dvořákovu skalku, abychom se podívali, odkudže to ti zdejší ševci stříleli z hmoždířů a rozbourali Hrabalovům kadibudku, na celé panoráma městečka a na protější Březský vrch, kam si Pepin vodil krásné slečny...

Konici nás provázel pamětník pan Alois Trnečka.

„...Tak jsem ji vedl po sparách na Březskéj vrch, ten samej systém krajiny jako tady, vypadalo to jako v Dolní Tulze, v Bosně Hercegovině. Tam si sedla Heda na skálu a povídala: Tak co pořád děláte, že vás není vidět? A já jí řekl, že mě bolí na prsou, aby si nemyslela, že píšu básničky...“ (Smrt pana Baltisbergra)

Jan Řehounek

Všechny postavy jeho vyprávění jsem znala

Přátelé mi volají anebo se mě ptají, jestli už to vím. Připadám si jako nejbližší příbuzná, všichni kolem mne vědí z mého vyprávění, že jsme byli krajané, oba odchovanci široké, pohostinné polabské nížiny nymburské. Všechny postavy jeho vyprávění jsem znala; nebylo fantasie, jak sám doznává, byl jen výběrnci postřeh, neobyčejná paměť, umění citlivě diferencovat povahy lidí a schopnost vhodně citovat.

Paní Vašáryová ve zfilmovaném „městečku“ znamenitě vystihla jeho matku, paní Marju, jak si nechala paní Hrabalová říkat, když byla úspěšnou členkou ochotnického divadelního spolku Hálek v Nymburce. Pod tímto jménem ji také zahrnul místní umělec Hanuš Bohman do své sbírky portrétů „Nymburáků vybraných a sebraných“ v třicátých letech. Nazývá ji tam nymburskou Andulou Sedláčkovou a toto srovnání nebylo diktováno lokálním patriotismem. Můj muž, který není rodák z Nymburka, říká, že paní Hrabalová byla nejlépeš Mrs. Higgins, jakou kdy viděl - a viděl jich několik v dobrém pražském i zahraničním provedení.

Bogan, jak mu jeho přátelé za mlada říkali, byl o řadu let starší než moji vrstevníci. O tolik, že nás - „potěr“, asi vůbec nevnímal. Ovšem my jsme tu starší „partu“ náramně dobře znali. Celé léto jsme trávili na koupališti a sportovních hřištích na pravém břehu Labe. Denně jsme se tam všichni setkávali po řadu let. Hrál se volejbal, tenis, veslovalo se, lenošilo. Nymburk není velké město; znali se a stýkali se tady i naši rodiče, byl společný okruh známých, chodilo se na procházky, na ochotnická představení do divadla, do kina, na bály. Pamatuji se na vyprávění přítelkyně obou našich rodin, paní Luisy Janákové, vdovy po starostovi města, jenž byl během války ve svém úřadě zatčen a

krátce nato popraven, která později často k nám z Prahy zajela. Vždycky také zašla do pivovaru a někdy potom vyprávěla, jak jim Bogan předčítal: často o strýci Pepinovi a jeho kouscích, o životě v pivovaru, o zabíjačkách, o zálibách pana správce... „On píše do šuplíku, zatím,“ říkala. „Ale věř, že bude spisovatelem.“ Očekávala jsem, že se někde v Hrabalových spisech o paní Luise dočtu, ale nikde jsem nenašla ani zmínku. Zato Boďu Červenku (v Postržižních Červinku), jenž měl kadeřnický závod hned vedle nás a který ostříhal ty krásné dlouhé plavé vlasy paní Hrabalové, v povídce i ve filmu, jsem velice dobře znala, včetně historie s ustříženými vlasy. Pan správce z toho neměl žádnou radost, velice si zakládal na pivabech své hezké ženy. Také nočního hlídače pivovaru, pana Vaňátka, jsem znala, i jeho psíčka Trička; bydleli v Dlouhé třídě, kde měl dědeček pan Joch měl sodovkárnu. A řadu dalších postav a postaviček z povídek Bohumila Hrabala jsem znala osobně.

PŘEČETLI JSME SI V RESPEKTU O BÁSNÍKOVI A FILOZOFOVI

EGON BONDY PODRUHÉ

V Pábiteli č. 9 jsme v rubrice „Kdo je kdo v životě a díle Bohumila Hrabala“ představili Egona Bondyho, občanským jménem PhDr. Zbyňka Fišera, CSc. A protože autor článku Tomáš Mazal končí svůj text konstatováním, že Egon Bondy žije od roku 1994 na Slovensku, využili jsme jako doplňující informaci článek z týdeníku Reflex:

Mao'c

Jedním z Čechů, kteří po rozpadu společného státu zůstali žít na Slovensku a obohatili tak sebe i slovenské bratry, je proslulý undergroundový básník, filozof, bojovník proti „fašistické diktatuře Sovětského svazu“ a neúnavný kritik konzumní společnosti Egon Bondy. Do Bratislavy přijel ještě za federace přednášet východní filozofii na tamní univerzitu a po rozpadu státu už ve městě zůstal. „Když před devíti lety umřela moje žena Julie, neměl jsem kam jít,“ vysvětluje Bondy své rozhodnutí. „Mému srdci je sice bližší třeba Brno, ale v Bratislavě mám byt. A to mne tady drží.“ Znalci poměří by mohli tuto informaci doplnit o dovětek, že Egona Bondyho dnes v Bratislavě drží byty dva. „Ano. Jeden mám v centru města. Jeho adresu zná spousta lidí a přijímám v něm návštěvy,“ usmívá se myslitel. Jeho druhý byt je na jednom z bratislavských sídlišť: sem se Bondy uchyluje za nerušenou práci a odpočinkem.

I přes prozaické vysvětlení příčin slovenského exilu je vidět, že si Bondy a Bratislava padli vzájemně do oka. Už krátce po příchodu do města se filozof začal stýkat s bratislavskou hudební avantgardou. „Jsou to nesmírně vnímaví, vzdělaní a zajímaví lidé!“ charakterizuje Bondy tamní mladé hudebníky. Debaty a vzájemné sympatie nakonec vyústily ve spolupráci s respektovanou slovenskou hudební skupinou Vapori del Cuore. Její členové angažovali Bondyho do svého akustického projektu s názvem Požň Sentimental, který se mimo jiné pokouší o netradiční interpretaci předválečných pražských pouličních songů. „Jednou šla řeč o významu městské písňové tvorby a mne najednou napadlo, že ideálním interpretem pražských písní je právě Bondy,“

popisuje vznik spolupráce kapelník Požň Sentimental Marek Piaček. Výsledek, v jehož rámci deklamuje za stolkem sedící legenda křehkým hlasem obhroublé popěvky pražské galérie, se setkává u publika s mimořádným ohlasem.

Vedle nadšených mladých příznivců má ovšem Bondy v Bratislavě i spoustu nepřátel. Ti nemohou někdejšímu kritikovi normalizačního komunismu zapomenout jeho dlouholetou lásku k extrémní levici všeobecně a maoistickým koncentrákům zvlášť. Bondy je dnes navíc provokuje vzpomínáním, jak to za bolševika vlastně bylo lepší než teď v „odporném kapitalismu“. „Dříve jsem musel chodit okolo řeznictví a nemohl jsem si tam nic koupit. Dnes je to horší: musím takhle chodit i okolo knihkupectví,“ stýská si občas filozof a rád zdůrazňuje, že v dobách komunismu „si pořídil za důchod mnohem víc než dnes“. Stejně tak jsou dopředu odsouzeny k neúspěchu i pokusy dozvědět se od někdejšího angažovaného revolucionáře jeho pohled na současnou politickou situaci na Slovensku. „Nejsem blázen,“ říká na to Bondy. „Přeci se nebudu zajímat o politiku. Je mi to fuk, stejně jako je to fuk všem vzdělaným lidem okolo mě.“

Bez kontextu a bez alespoň částečné znalosti Bondyho života a díla mohou tyto velkohubé řeči asi opravdu pobouřit. Ale při vědomí, že letitou inspirací tohoto velkého básníka a filozofa byla svoboda a provokativní nezávanost taoistických osamělců, je lépe mávnout nad jeho slovy s úsměvem rukou. „Některé jeho názory jsou jeho věcí,“ vystihuje to stručně Marek Piaček. „Egon Bondy je úctyhodný duch, je to už starší pán a jeho vrtochy je třeba respektovat.“

Martin Kontra
Týdeník Respekt, 6. - 12. 8. 2001

A teď ta zpráva, že Bohumil Hrabal spadl z okna v pátém patře nemocnice Na Bulovce a zabil se. Okamžitě jsem zalistovala v Listopadovém uragánu, kde autor píše už v tom památném roce devětaosmdesátém: „Tolikrát jsem chtěl skočit z okna pátého patra, kde bydlím, ... ale když jsem se dočetl, že Kafka chtěl skočit z pátého patra tam, kde bydlel...“ a „... když jsem se o těch pátých patrech dozvěděl, odložil jsem ten svůj skok z okna... já se bojím, já nejsem statečný, ... já mám strach a konec konců, já se rád bojím, jsa pln konečného neklidu...“ A v Ponorných říčkách v dopisu Dubence se autor znovu vrací k mystériu těch pátých pater a píše, že „se těší, až bude (Dubenka) to jméno číst ve svém pokojíčku v pátém patře, protože, jak jsem napsal, bydlím v pátém patře nejen já, ale opravdu i ona, v pátém patře bydlel i Franz Kafka a chtěl odtud skočit z okna, zrovna tak v pátém patře bydlel v Paríži Malt Brigg, jak píše Reiner Maria Rilke...“

Byla to nějaká předtucha, že se stále vracel k tomu pátému patru, které se mu nakonec stalo osudným?

Moje maminka měla Hrabalovi za zlé, že zlehčoval mnohé hodnoty, jenž byly generaci jeho rodičů drahé. Do jisté míry měla pravdu; i já se přiznám, že přeskakují některé pasáže jeho vyprávění, které se mi zdají nechutné, nevkusné. Jeho měřítka ani způsob života se namnoze nesrovnávaly s tehdejší mentalitou obyvatel městečka, v němž vyrůstal. To však nic nemění na skutečnosti, že nám odešel velký, nepředstížitelný vypravěč, člověk nesmírně citlivý a vnímavý, snad trochu výstřední - přiměřeně svému nadání, spisovatel, jemuž Nymburk vděčí za nevšední publicitu.

Dívám se na krásnou předádku prvního domácího vydání povídek Bohumila Hrabala se starým nymburským náměstím a vzpomínám s láskou na městečko, kde se zastavil čas.

Růžena Zátková - Vondrášková
Basilej, Švýcarsko

SEŠLI SE NA SORBONNĚ

Kolokvium „Povídejme si o Boganovi“

Paříž (od naší spolupracovnice) - Na Sorbonně a v Českém centru v Paříži proběhlo v pátek a v sobotu kolokvium zasvěcené dílu Bohumila Hrabala. S kolokviem bylo spojeno promítání v pařížském kině Accatone - k vidění byly všechny filmy natočené podle Hrabalových knih.

Účastníků a návštěvníků kolokvia se sešlo kolem padesátky a nechyběli mezi nimi univerzitní badatelé (Jiří Pelán, Xavier Galmiche, Kenchi Abe, Claudio Poeta, M. E. Ducreuxová, Sylvie Richterová a další), překladatelé Hrabalova díla do francouzštiny i španělštiny (M. Cannavaggio, M. Braud, Monika Zgustová), nakladatelé a editoři (Václav Kadlec a Z. Bobowicz), autor monografie o Hrabalovi Tomáš Mazal a Patrick Cazals, který natočil o Hrabalovi několik dokumentů pro televizi France 3.

Co v diskusních příspěvcích mezi jiným zaznělo? Dovoďte velmi osobní referování, neboť objektivní tu být snad ani nelze. Kupříkladu Jiří Pelán tvrdí, že čeština je jazykem velice mladým, a proto tedy přívětivým a otevřeným novým útvarům, prý narozdíl od francouzštiny. Monika

Zgustová, působící na univerzitě v Barceloně, zase o své překladatelské práci říká, že nejdříve musí autora do sebe nasát, potom jej přeloží, a poté zase vy...

Aleš Haman, kritik plně ponořený do současné české literatury, ve svém referátu *Následovníci Hrabala* argumentoval dvěma autory, kteří na Hra-

bala podle něho podstatně navazují - Vlastimila Třešňáka a Václava Kahudu. Jenže Haman postrádal vsutku komparatistický, srovnávací pohled na problematiku; omezil se na životopisné údaje obou autorů a velmi stručný výklad jejich díla. Xavier Galmiche, profesor češtiny na Sorbonně, si zase

Šestého června bylo na pařížské Sorbonně slavnostně zahájeno kolokvium o díle Bohumila Hrabala za přítomnosti Petra Pitharta, předsedy Senátu ČR, velvyslance P. Janyšky, publicisty J. Rupnika, Pavla Tigrida a dalších celebrit. Na snímku Tomáše Mazala je (zleva) Petr Pithart, Xavier Galmiche - profesor na Sorbonně, a Michal Pospíšil - ředitel Českého centra v Paříži.

plete odborné kolokvium se zábavným televizním pořadem: svým výběrem látky chtěl hlavně rozesmát a to se mu, příznějme, i podařilo. Ale co badatelský vklad? Tlumоčníci českých příspěvků do francouzštiny dal velkou práci příspěvek Tomáše Mazala: s některými obraznými vyjádřeními nakládá vsutku originálně.

Před promítáním filmu Patricka Cazalse nastala technická závada, což ředitel Českého centra Pospíšil komentoval slovy, že to bude asi Hrabalův duch. Popíjelo se nymburské pivo, z čehož by měl první mezi pábiteli jistě radost.

Shrňme tedy dojem. Pravděpodobně nejzajímavější prací, která byla o Hrabalově díle napsána, zůstává doktorská práce dnes již zesnulé švýcarské bohemistky Susanny Rothové. Na ni se ostatně referující často odvolávali. Ale aby bylo jasno: až na různé drobné exotismy, absurditky a polovičatosti se dny věnované Hrabalovi vydařily. Tento umělec má nadále své čtenáře, milovníky a obdivovatele nejen v Česku.

Zuzana P. Krupičková
Mladá fronta Dnes 11. 6. 2001

Na snímku jsou účastníci kolokvia P. Cazals - filmař, ???, K. Bartošek - historik, a Tomáš Mazal.

KDO JE KDO v životě a díle B. Hrabala

STANISLAV VÁVRA

„...Standa Vávra, tiskař tam z Horní Libně, ten Standa se rád strojil, rád kouřil a psal básničky a povídky, taky byl hrdý na to, že rozumí literatuře, že zná všechny básníky od Baudelaira přes Rimbauda až k těm Bretonům a Eluardům, tenhle Standa byl vlastně nejhezčí z těch mladých mužů, chodil do práce a byl na ni hrdý, vždycky přišel bezvadně oblečený, uměl se příjemně smát... a tak se nějak stalo, že si ho zamiloval v té své slavné fázi Vladimír Boudník, brávil ho s sebou na séance, které míval na ulici s chodci...“

Bohumil Hrabal: Proluky

Stanislav Vávra se narodil 7. dubna 1933 v Praze v Libni.

Od roku 1946 se pohyboval v blízkosti skupiny mladých básníků (jejíž jádro tvořili Z. Buřil, J. Šmoranc a V. Vávra - starší bratr Stanislava) zvané „Záběhlická skupina surrealistů“, později však „Libeňští psychici“. Ačkoliv počátky skupiny sahají do roku 1944, její nejaktivnější období patří do let 1950 - 1952, kdy byl jejím členem i Stanislav Vávra. Tato skupina skutečně dělnické mládeže však díky klimatu stalinského období žila prakticky izolovaně, bez možnosti další komunikace či veřejné prezentace své tvorby. Četl se Breton, Eluard, Tzara... hledalo se vše o Dalím... znovu se navracelo k Freudovi. Pravidelně se scházeli i s B. Hrabalem v jeho libeňském bytě v ulici Na Hrázi.

Začátkem roku 1952 (po zatčení a uvěznění V. Vávry) se skupina počala rozpadat. Od téhož roku Stanislav Vávra začíná též spolupracovat s grafikem Vladimírem Boudníkem na manifestech explosionismu a pouličních akcích. V letech 1953 - 1955 slou-

ží S. Vávra u 61. praporu PTP. Skupina se definitivně rozchází.

V 60. a 70. letech je Stanislav Vávra v

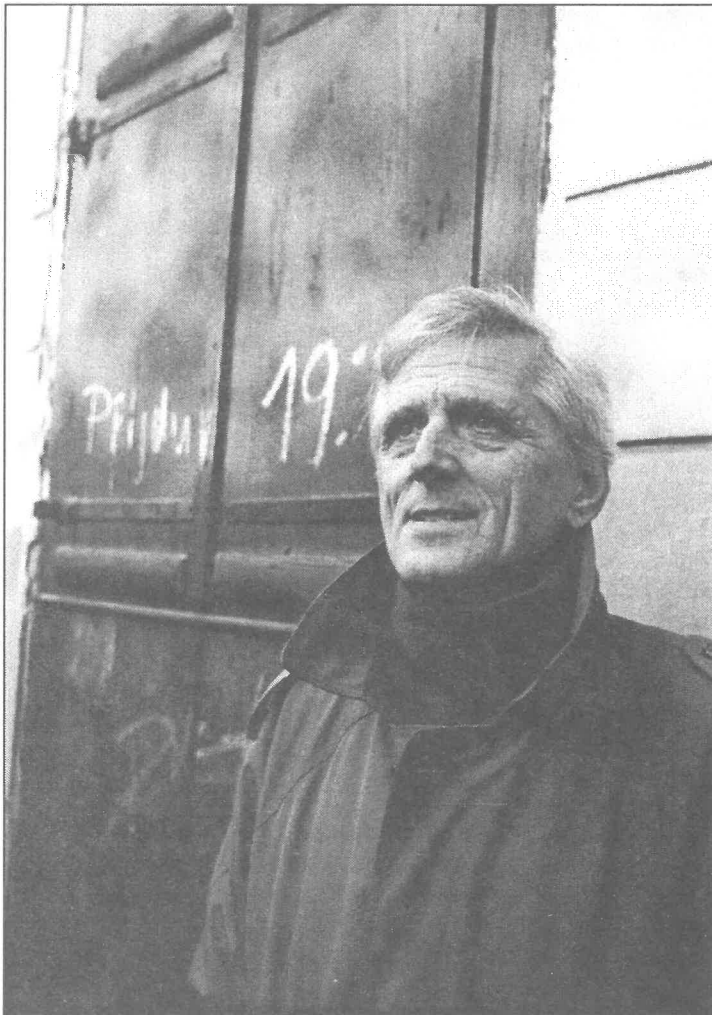
ústraní, s větší intenzitou začíná psát (i když jen do šuplíku) od počátku 80. let.

Jeho aktivity z 90. let obsahují nejen psanou poezii, ale i prozaickou a dramatickou tvorbu. Mimo jiné spolupracuje i s Českým rozhlasem.

V roce 1992 mu vyšla v nakladatelství Pražská imaginace (z podnětu Bohumila Hrabala) kniha „Snovidění“ (Nemrznoucí směs, Noc). V současné době pracuje na knize autobiografických vzpomínek na své libeňské období, nazvané „Zvířený prach“ (čtvrtá část rozsáhlého cyklu prózy).

Z dalšího díla: „Vlhkost“ 1950, „Fragment“ 1950, „Kavárna smutku“

1952, sbírky poezie: „Opatrné známky života“ 1990, „Pijící květy“, výbor poezie z předchozích let, 1992, „Žízeň“

1996, romány: „Perpetuum mobile“ 1996, „Znamení panny“ 1997, „Mlčenlivá věž“ 1999, divadelní hry: „Světlo safiru“ 1992, „Za chvíli bude svítat“ 1995.

Stanislav Vávra žije a píše v Brandýse nad Labem. Tomáš Mazal

DOVOLUJEME SI VÁS POZVAT NA JIŽ TŘETÍ

VÝROČNÍ SETKÁNÍ

KLUBU ČTENÁŘŮ BOHUMILA HRABALA, JEŽ JE ALE JIŽ OSMÝM SPOLEČNÝM PŘÁTELSKÝM POSEZENÍM.

Sejdeme se v sobotu 1. prosince ve 13 hodin v prostorách Městské knihovny v Nymburce.

Pro zájemce se uskuteční procházka po Nymburce po stopách Bohumila Hrabala s návštěvou pivovaru a stálé expozice v muzeu (sraz je v 9 hodin u morového sloupu na náměstí).

Do odpoledního programu

přispějí vzpomínáním přátelé z Moravy a z Prahy (nechte se překvapit, kdo to bude). Samozřejmě se meze nekladou - každý může v diskusním fóru vystoupit.

TĚŠÍME SE NA VÁS!

Zpravodaj Klubu čtenářů Bohumila Hrabala Nymburský pábítel č. 11 - 28. září 2001. Registrace: MK ČR E 10887. Vydavatel: Městská knihovna, Palackého 1749, 288 02 Nymburk, tel. 0325/512723. Šéfredaktor: Jan Řehounek, tel. 0603/238523. Vydavatelský servis zajišťuje: redakce týdeníku Polabské listy v Nymburce, nám. Přemyslovců 171, 288 02 Nymburk. Tiskne: Tiskárna Jiří Blecha, Nymburk.

Pro členy Klubu čtenářů Bohumila Hrabala zdarma, volně prodejné výtisky 10 Kč. Náklad 260 ks.